

BỘ NÔNG NGHIỆP
VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN
CỤC BẢO VỆ THỰC VẬT

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 1064 /BVTV-TV
V/v ban hành QTKT phòng, chống
sâu keo mùa thu

Hà Nội, ngày 03 tháng 5 năm 2019

Kính gửi: Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn các tỉnh, thành phố
trực thuộc trung ương

Từ giữa năm 2018, Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp liên hợp quốc (FAO) đã thông báo về loài sâu keo mùa thu có nguồn gốc từ những vùng nhiệt đới và cận nhiệt đới châu Mỹ (tên tiếng Anh là Fall Armyworm, tên khoa học là *Spodoptera frugiperda*) đang lây lan nhanh, đã xâm nhập vào nhiều quốc gia trên thế giới.

Sâu keo mùa thu có thể gây hại trên 300 loài thực vật (ngô, bông, đậu tương, lúa, mía, rau, ...), trong đó thức ăn ưa thích nhất của chúng là cây ngô; chỉ giai đoạn sâu non gây hại trên cây trồng. Trưởng thành có khả năng di trú xa hàng trăm ki-lô-mét nhờ gió.

Cục Bảo vệ thực vật đã lấy mẫu sâu ăn lá non ngô ở một số địa phương để giám định và gửi mẫu đi CABI để thẩm định. Ngày 17/4/2019 Cục Bảo vệ thực vật đã có văn bản số 937/BVTV-TV báo cáo Bộ trưởng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, xác nhận chính thức sâu keo mùa thu xâm nhập vào Việt Nam.

Nay Cục Bảo vệ thực vật ban hành Quy trình kỹ thuật phòng, chống sâu keo mùa thu để các địa phương phổ biến, tuyên truyền, hướng dẫn nông dân áp dụng phòng chống sâu keo mùa thu hiệu quả và an toàn. Đề nghị Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương chỉ đạo các cơ quan, đơn vị liên quan thực hiện.

Trong quá trình thực hiện nếu có khó khăn, vướng mắc đề nghị báo cáo ngay về Cục để kịp thời xử lý./

Nơi nhận:

- Như trên;
- Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường (để b/c);
- Thứ trưởng Lê Quốc Doanh (để b/c);
- Lãnh đạo Cục (để chỉ đạo);
- Cục Trồng trọt, TT KNQG (để p/h);
- Các Trung tâm BVTV vùng;
- Chi cục TT&BVTV các tỉnh (để t/h);
- Viện KHNNVN, BVTV, KHKT NLN TN;
- VTV1, Báo Nông nghiệp Việt Nam;
- Lưu VT, BVTV.

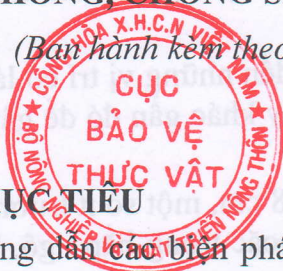
KT. CỤC TRƯỞNG
PHÓ CỤC TRƯỞNG

Nguyễn Quý Dương

QUY TRÌNH KỸ THUẬT PHÒNG, CHỐNG SÂU KEO MÙA THU (*Spodoptera frugiperda*)

(Ban hành kèm theo công văn số 1064/BVTV-TV ngày 03/5/2019
của Cục Bảo vệ thực vật)

I. MỤC TIÊU

Hướng dẫn các biện pháp kỹ thuật phòng chống sâu keo mùa thu (*Spodoptera frugiperda*) hại ngô và các cây trồng khác, nhằm giảm tổn thất, góp phần bảo vệ và phát triển sản xuất an toàn, bền vững.

II. PHẠM VI ÁP DỤNG

Quy trình kỹ thuật phòng chống sâu keo mùa thu được phổ biến áp dụng trong hệ thống tổ chức chuyên ngành Bảo vệ và Kiểm dịch thực vật, các tổ chức, cá nhân có trồng ngô hoặc các cây trồng khác bị sâu keo mùa thu gây hại trên lãnh thổ Việt Nam.

III. MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM HÌNH THÁI, SINH HỌC, SINH THÁI

1. Đặc điểm hình thái

Loài sâu keo mùa thu có tên tiếng anh là Fall Armyworm (viết tắt là FAW), tên khoa học là *Spodoptera frugiperda* J.E. Smith, thuộc Bộ cánh vẩy (Lepidoptera), Họ ngài đêm (Noctuidea).

Trứng có hình cầu, đường kính 0,75 mm. Trứng mới đẻ có màu xanh, sau đó chuyển sang màu trắng sữa, trước khi nở chuyển sang màu nâu nhạt.

Sâu non có 6 tuổi, tuổi 1-2 cơ thể màu xanh nhạt - vàng nhạt là phổ biến. Khi sâu non phát triển tuổi 3-6 có màu nâu xám - nâu sẫm với các sọc dọc thân. Tùy theo môi trường thức ăn sâu non có màu nâu nhạt - xanh đen. Kích thước sâu non tuổi 1 dài khoảng 0,5 mm, lên tuổi 3 sâu non dài 6-9 mm; tuổi 6 đầy sức sâu non dài 30-40 mm.

Trên trán sâu non tuổi lớn nhìn rõ hình chữ Y ngược màu vàng, mặt lưng màu đen với lông cứng dài. Trên mặt lưng đốt bụng cuối có bốn đốm đen được sắp xếp thành hình vuông trong khi các đốt khác có 4 đốm đen xếp thành hình thang.

Nhộng sâu keo mùa thu dạng nhộng bọc, màu nâu cánh dán sáng bóng. Nhộng đực dài 13-15 mm còn nhộng cái dài 16-17 mm. Đốt bụng cuối cùng có 2 gai.

Trưởng thành đực có chiều dài trung bình 16 mm, sải cánh trung bình 37 mm. Phần cánh trước lốm đốm nâu nhạt, xám với một đốm hình bầu dục màu xám trắng - vàng rơm. Cánh trước của trưởng thành cái không có hoa văn rõ ràng.

2. Đặc điểm sinh học, sinh thái

Trưởng thành hoạt động về ban đêm, từ khi vũ hóa đến đẻ trứng có thể bay nhiều km để tìm nơi đẻ trứng, chúng có thể di chuyển xa hàng trăm ki-lô-mét nhờ gió. Trưởng thành sống trung bình 12-14 ngày.

Trưởng thành đẻ trứng vào ban đêm, đẻ thành ổ xếp thành hai lớp trứng là chủ yếu. Vị trí ổ trứng thường ở mặt trên của phiến lá hoặc cạnh cuống lá. Mỗi ổ trứng khoảng 50 - 200 quả/ổ, xếp thành 2-3 lớp và được bao phủ bởi một lớp lông màu hồng - xám. Một trưởng thành cái có sức đẻ từ 6-10 ổ trứng tương đương 1.000 - 2.000 trứng. Thời gian trứng nở sau 2-10 ngày, trung bình 3-5 ngày ở nhiệt độ 20-30°C.

Sâu non là giai đoạn gây hại của sâu keo mùa thu. Sâu non có 6 tuổi, thời gian pha sâu non kéo dài 14 – 21 ngày, nếu độ ẩm cao, nhiệt độ thấp thì thời gian pha sâu non kéo dài khoảng 30 ngày.

Khi sâu non mới nở nhanh chóng di chuyển đến những vị trí có lá non. Sâu non mới nở có thể nở để nhờ gió phát tán đến các cây khác gần đó để gây hại. Sâu non tuổi lớn có tập tính cắn chết sâu non tuổi nhỏ.

Nhộng vũ hóa phần lớn trong đất ở độ sâu 2-8 cm, một số ít trường hợp bắt gặp hóa nhộng giữa các lá, nách bẹ lá của cây ký chủ hoặc trong bấp ngô. Thời gian pha nhộng 9-13 ngày ở nhiệt độ 14,6°C.

3. Đặc điểm gây hại

Chỉ pha sâu non gây hại trên cây trồng, sâu non tuổi 1-2 ăn biểu bì ở mặt dưới của lá non gây ra các vết hình vuông hoặc hình chữ nhật màu trắng đặc trưng. Sâu non tuổi lớn hơn ăn khuyết lá, bẹ lá tạo thành các lỗ lớn như “cửa sổ”.

4. Cây ký chủ

Sâu keo mùa thu có thể ăn hơn 300 loài thực vật, bao gồm cả ngô, bông, đậu tương, lúa, mía, cây rau, cà, ... Tuy nhiên sâu ưa thích nhất cây ngô, nhất là ngô ngọt, ngô nếp và ngô rau.

5. Con đường xâm nhập, lây lan

Sâu keo mùa thu có thể xâm nhập qua các con đường chính:

- Sâu non di chuyển ở khoảng cách gần (cây này sang cây khác; ruộng này sang ruộng khác).

- Sâu non, nhộng, trứng thậm chí là trưởng thành di chuyển theo sản phẩm, phế phụ phẩm của cây ký chủ (ngô, cỏ thức ăn chăn nuôi, cỏ sân golf, ...) trong quá trình người dân vận chuyển cây ký chủ qua biên giới hoặc theo hàng hóa thương mại từ nước ngoài vào Việt Nam hoặc giữa các địa phương trong nước.

- Trưởng thành tự bay tìm nơi để trứng ở khoảng cách vài trăm mét đến hàng chục ki-lô-mét.

- Trưởng thành di trú có thể bay theo gió xa hàng trăm ki-lô-mét.

IV. BIỆN PHÁP PHÒNG CHỐNG

Phòng chống sâu keo mùa thu bằng biện pháp quản lý dịch hại tổng hợp, gồm:

a) Biện pháp canh tác

- Làm sạch cỏ dại xung quanh vườn trồng ngô để hạn chế nơi trú ẩn của sâu.

- Làm đất rồi phơi đất khô để ấu trùng, nhộng trong đất chết hoặc dễ dàng bị thiên địch tiêu diệt.

- Luân canh ngô – lúa nước ngay sau vụ ngô để diệt nhộng trong đất. Làm đất kỹ cũng góp phần diệt nhộng trong đất.

b) Biện pháp thủ công

- Thường xuyên kiểm tra đồng ruộng, đặc biệt ở giai đoạn ngô 3-6 lá để phát hiện ổ trứng, ngắt tiêu hủy.

- Sử dụng tro bếp hoặc nước xà phòng loãng đổ vào nõn ngô diệt sâu non.

c) Biện pháp sinh học

- Hạn chế sử dụng thuốc bảo vệ thực vật hóa học để bảo vệ thiên địch của sâu keo mùa thu.

- Sử dụng chế phẩm nấm xanh, nấm trắng, vi khuẩn Bt, virus NPV để phun trừ khi sâu tuổi nhỏ.

- Nhân thả ong ký sinh trứng (ong mắt đỏ, ...), các loài bắt mồi ăn thịt như bọ đuôi kìm để kiểm soát sâu non mới nở - tuổi nhỏ.

d) Biện pháp bẫy, bả

- Bẫy bả, bẫy đèn: Sử dụng bẫy dính màu vàng có pheromone giới tính, bẫy bả chua ngọt hoặc bẫy đèn để diệt trưởng thành.

- Bẫy cây trồng: Trên cánh đồng trồng ngô trồng một số diện tích cỏ voi, ngô nếp sớm hơn so thời vụ chung để dẫn dụ trưởng thành đến đẻ trứng. Sử dụng bẫy diệt trưởng thành, ngắt ổ trứng và phun trừ sâu non trên các diện tích bẫy cây trồng.

e) Biện pháp hóa học

- Sử dụng các hoạt chất thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng để phun trừ khi sâu đa số tuổi 1-3 (giai đoạn ngô 3-6 lá), phun sáng sớm hoặc chiều mát.

- Sử dụng thuốc bảo vệ thực vật theo nguyên tắc 4 đúng.

- Trường hợp Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng ở Việt Nam chưa có thuốc trừ sâu keo mùa thu thì theo hướng dẫn của Cục Bảo vệ thực vật.

V. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương có trách nhiệm tổ chức triển khai, hướng dẫn các tổ chức, cá nhân có cây trồng bị sâu keo mùa thu gây hại áp dụng các biện pháp kỹ thuật trên đây để phòng chống.

Trong quá trình thực hiện nếu có vấn đề phát sinh cần báo cáo kịp thời về Cục Bảo vệ thực vật để cùng phối hợp giải quyết.

CỤC BẢO VỆ THỰC VẬT